

Na výpravy nejen do historie

Blíží se léto, čas výletů a dovolených, kdy se tak rádi vypravujeme za hranice všedních dní. Co takhle přenést se do dávných časů a zavítat na tajemný hrad či noblesní zámek? Nebo vás víc láká projížďka parním vlakem po historické železnici? Nabídka regionů je pestrá, inspiraci najdete na následujících stranách.

Památky Vysočiny

Telč v celé své kráse.

vás nadchnou

Historie zanechala na Vysočině stopy v podobě velkého množství památek – hradů, zámků, sakrálních a dalších staveb. Region se pyšní třemi památkami UNESCO, ale i spoustou dalších, více či méně známých, jejichž kouzlo stojí za to v letošní sezoně objevit.

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře

Telč byla na seznamu UNESCO první

Historické jádro Telče spolu se zámkem bylo na seznam zapsáno z českých památek mezi prvními, roku 1992. Letos je to tedy rovných třicet let. Patří k nejcenějším městským památkovým rezervacím na Moravě. Pohádkové náměstí Zachariáše z Hradce lemované barevnými průčelími domů, z nichž některé zdobí sgrafita, vytváří kulisu doslova pohádkovou.

Hvězda Zelené hory slaví 300. výročí

I poutní kostel sv. Jana Nepomuckého (UNESCO) slaví významné výročí – před třemi sty lety byl vysvěcen. Hvězda na Zelené hoře, jedna z nejvýznamnějších staveb architekta Jana Blažeje Santiniho Aichela, prošla v uplynulém období rozsáhlou opravou a opravdu stojí za to vidět ji v novém hávu. Fascinovaně budete obdivovat její geometrii, hru světla nebo symboliku čísla pět, která se objevuje v půdorysu stavby, počtech výklenků, oltářů, východů, kaplí i andělů.

Dolní hřbitov ve Žďáru nad Sázavou

Třebíč je dokladem harmonického soužití židů s křesťany

Ale tím výčet Santiniho díla na Vysočině nekončí. Celá čtvrtina staveb tohoto geniálního architekta, tvůrce jedinečného slohu zvaného barokní gotika, se nachází právě tady. Pojďte je blíže poznat, mají své nezaměnitelné kouzlo. Řadu skvostů najdete ve Žďáru nad Sázavou, další pak ve Zvoli, Obyčtově, Ostrově nad Oslavou a Bobrově. Všechny spojuje cyklotrasa 5061 nazvaná Santiniho stavby, tak se přímo nabízí sednout na kolo a udělat si vyjížďku. Santiniho rukopis najdete také v nové části kostela Narození Panny Marie v želivském klášteře nebo proboštství ženského cisterciáckého klášteře v Pohledu.

Klenotem evropského stavitelství je bazilika sv. Prokopa (UNESCO) v Třebíči. Byla vybudována v letech 1240–1260 v románsko-gotickém slohu a je skutečným skvostem středověkého stavitelství. Jednou z jejich nejceněnějších částí je vstupní portál ze 13. století a také románská krypta s gotickými prvky, jejíž klenbu podpírá padesát sloupů. Fresky v opatské kapli ze stejného století patří k nejstarším na Moravě. Baziliku můžete navštívit během pravidelných každodenních bohoslužeb, celou si ji prohlédnete v rámci komentovaných prohlídek.

▼ ► Bazilika sv. Prokopa v Třebíči.

Židovská čtvrť v Třebíči

Třebíč je dokladem harmonického soužití dvou odlišných kultur – křesťanské a židovské. Vždyť bazilika stojí hned vedle židovské čtvrti s více než stovkou dochovaných domů, která je i se hřbitovem také pod ochranou UNESCO. Patří k nejmálo zachovalým v Evropě a je jednou z mála kompletních dochovaných židovských čtvrtí mimo území Izraele.

Za příběhy hradů a zámků

Kopcovitá krajina v srdci českých zemí, protkaná obchodními stezkami, v minulosti skýtala skvělé podmínky pro budování hradů a opevněných sídel. Některé hrady se dochovaly téměř v původní podobě a četné další byly v průběhu staletí přestavěny na zámky. Není snad hrad či zámek, který by neměl zajímavý příběh. Šlechtické rody, historické události, známé osobnosti, kuriozity. Většina z nich také leží na malebných místech, jejich okolí pak skýtá další příležitosti k objevování regionu. A mnohé se podařilo nedávno opravit či vylepšit. O důvod víc je navštívit. Následujících pár tipů vás nasměruje na některé z nich.

Na Roštejn ideálně s dětmi

Na skalnatém vrchu nedaleko Telče, v Geoparku Vysočina ční hrad Roštejn. Vás i vaše děti určitě nadchne svými moderními, interaktivními expozicemi. Hravou formou představují přírodu, les a myslivost. Zavítejte do nočního lesa a před vašimi očima ožijí stopy zvířat. Setkáte se s jelenem, netopýřem, prolezete mraveniště, vyzkoušíte lovy beze zbraní, dozvíte se leccos o rostlinách a získané znalosti si pak ověříte v herně. V hodovní síni usednete k prostřenému stolu a před vašimi očima ožije ta pravá hradní hostina. Úžasnou vyhlídku na okolní krajinu Jihlavských vrchů nabízí sedmiboká věž. Dost možná vás zláká k pěšímu výletu na další místa

◀ ▶ Na hradě Roštejn to bude děti i dospělé bavit.

Geoparku Vysočina, který se táhne od Telče až na nejvyšší vrch Vysočiny Javořici. Jeho srdcem i symbolem je Míchova skála, dvě zvětralé skalní věže asi 13 metrů vysoké. Skal a skalek najdete v okolí víc. Lokalita bývala rájem kameníků, těžila se tu žula. Tuto tradici ukazuje muzeum kamenictví v Mrákotíně.

Za Haškem na Lipnici

S hradem Lipnice se pojí jméno spisovatele Jaroslava Haška. Kdysi na něm provázel a v hostinci v podhradí, který dnes provozují jeho potomci, psal svůj světoznámý román o vojáku Švejkovi. Na místním hřbitově je spisovatel pochován. Poznejte středověkou architekturu mohutného strážce Posázaví, jak se hradu přezdívá, vystoupejte na ochoz jeho věže Samson a nahlédněte do sklepení. Nebo do kaple, její návštěva vám třeba pomůže odhalit tajemství Kateřiny v ní zazděné.

V okolí Lipnice nad Sázavou stojí za návštěvu i zatopené lipnické lomy. Narazíte v nich na žulové útvary Ústa pravdy, Bretschneiderovo ucho a Zlatý voči, které se pojí se soudobými dějinami a jsou Národním památkem odposlechu připomínajícím sledování, odposlechy a udávání za minulého režimu. Dílo vytvořil sochař Radomír Dvořák a trasu uměleckou galerií pod širým nebem zakončil třímetrovou a osmnáctitunovou Hlavou XXII, která nese podobu Jaroslava Haška.

Hrad Lipnice

Do Ledče za Foglarem

Výletů za památkami, známými osobnostmi a jejich příběhy Vysočina nabízí celou řadu. Vypravte se do Ledče nad Sázavou za dalším spisovatelem Jaroslavem Foglarem, který ovlivnil celé generace skautů svými dobrodružnými knihami i rozvojem skautingu. Na ledečském hradě navštivte jeho muzeum, dokumentuje autorův život i dílo a připomene vám Rychlé šípy a Stínadla. Ale to nejsou všechny zajímavosti hradu. Obdivovat můžete i výstavu plyšových medvídků nebo velkou expozici

▼ Na ledečském hradě najdete muzeum Jaroslava Foglara, kde nemůže chybět ježek v kleci.

o sklárství na Vysočině, jejímž největším lákadlem je replika historické sklářské pece s vybavením a dobovým obchodem. A víte, že pod hradem je železniční tunel, kudy frčí Posázavský Pacifik?

Nedaleko Ledče, na řece Sázavě, jsou zase Stvořidla a Sluneční zátoka, kde Foglar vedl skautský oddíl a sbíral inspiraci pro svou knihu Hoši od Bobří řeky. Můžete do ní doplnout. Staňte se vodáky, sjíždějte peřeje a užijte si dobrodružnou plavbu na kánoji, kajaku nebo raftu. V místě je půjčovna lodí i všeho potřebného vybavení.

Vůně benzínu na Kameni

Hrad Kámen je velkým lákadlem pro milovníky motocyklů, strojů převážně značek Jawa a ČZ předválečné i poválečné produkce. Muzeum jednostopých motorových vozidel je tu již od roku 1974 a jeho tematická instalace se tak řadí mezi nejstarší svého druhu v Česku. Ale nejen motorky, jsou tu i další expozice – Starý palác s hodinovými stroji z 18. století či Bydlení mapující životní styl z 19. a počátku 20. století. Za návštěvu stojí i hradní park. Po celkové revitalizaci a osázení pěti sty dřevinami je rozdělen na tři části – pravidelnou terasovitou

► Na hradě Kámen jsou k vidění i jedinečné motocyklové exponáty.

Hrad Kámen

Zámek Velké Meziříčí

zahradu, rozsáhlé alpinium a volně řešený park krajinného stylu. Pobyt v něm zpřijemňují místa k odpočinku kolem jezírka, byla by škoda je nevyužít.

Stopy sarajevského atentátu v Meziříčí

Svůj zajímavý příběh spojený s osobností hraběte Františka Harracha má zámek ve Velkém Meziříčí. Hrabě Harrach byl mecenášem sportu i umění, odborníkem v lesnictví i rybníkářství, psal cestopisy. Do historie se ovšem zapsal zejména coby pobočník následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este.

V roce 1914 jej doprovázel na císařské manévry do Sarajeva a při atentátu jej chránil svým tělem. František Ferdinand byl přesto smrtelně raněn a hrabě Harrach mu svým kapesníčkem setřel krev ze rtů. Batistový kapesník s následníkovou krví je dones uchován a vystaven v Sarajevském salonu velkomeziříčského zámku. V Orientálním salonku je zase k vidění sbírka předmětů, kterou Rudolf Lobkowicz a jeho synovec František Harrach přivezli ze svých cest po světě.

Hrabě Harrach je pohřben v hrobce Lobkowiczů. Stavba z režného zdiva stojí na kopci Horka v Netíně, přibližně 10 km od Velkého Meziříčí. V krytých jsou pochováni členové rodu Lobkowiczů, Harrachů a Podstatzkých-Lichtenstein. Vede k ní křížová cesta aleji vzrostlých lip. Je osazena čtrnácti kamennými kapličkami s malbou.

Baroko a hudba v Jaroměřicích a Náměšti

Barokním skvostem Vysočiny je národní kulturní památka, zámek Jaroměřice nad Rokytnou. Prohlídka vás zavede do hraběčích apartmánů, hostinských pokojů a kuchyně, nabídne i expozici Hračky z půdy. Součástí zámekového areálu je chrám svatě Markěty, který prošel rozsáhlou

Zámek v Náměšti nad Oslavou.

a náročnou opravou. Pokračující rekonstrukce vnitřních prostor umožní jeho návštěvu až na podzim roku 2022, ale zvenčí již nyní září v celé své kráse. Obdivovat jej můžete z přilehlých francouzských zahrad a anglického parku. Jaroměřice včetně zámku mají svou hudební historii. Někdejší majitel Jan Adam z Questenberku je povýšil na centrum kulturního života. Slavnou hudební minulost sídla dodnes připomíná například Mezinárodní hudební festival Petra Dvorského.

Svou hudební historii a barokní skvost má i nedaleká Náměšť nad Oslavou. Zámek navštěvoval skladatel Antonio Salieri a dodnes se tu konají koncerty a festivaly. Skrývá velkou knihovnu

s 16 000 svazky, mezi nimiž je i Bible kralická. Prohlédněte si i dětský nebo královský apartmán či zimní zahradu s terasami. Barokní kamenný most přes řeku Oslavu, z nějž je výhled na náměšťský zámek, je v našem měřítku unikátem. Je nazýván jako malý moravský Karlův most, patří k nejstarším kamenným mostům v republice a po Karlově mostě má nejbohatší sochařskou výzdobu. Jeho balustrády jsou zdobeny dvaceti barokními sochami a tvoří cennou ucelenou galerii světců. Most je od podzimu loňského roku opraven. ■

Turistické cíle a výlety Vysočinou
www.vysocina.eu

Zámek Jaroměřice nad Rokytnou je barokním skvostem Vysočiny.